BAKMAK İSTEMEDİĞİN YERDE KALIR GÖZLERİN

RÜVEYDA DURMAZ KILIÇ

HECE YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

İlla Galila / 7
Gölgesini Terziye Götüren Kadın / 15
Karşı Yangın / 23
Boğulma Provaları / 29
Bana Bir Hâller Oldu / 35
Kum Saati / 43
Lanetin Kimin Üzerine? / 49
Beni Senden Ayıran / 57
ج / 61
Bozkırda Bir Mezar / 65

İLLA GALİLA

Bazı yoksunluklar öyle büyük bir çukurdur ki insan, ona olmayanın adını vererek boşluğun üstünü örter. Köyümüz Altınova da böyle. Güneş, mütemadiyen bu toprakları kızgın bir tavada kavurur durur. Bereketsizliğiyle çatlayan sadece topraklarımız değil; ellerimiz, kerpiç duvarlarımız, ağaçlarımız, sabrımız da çatlaklarla doludur. Her şeyimizle yağmuru dileniriz. Sütten kesilmiş gibi duran bulutlara çatlaklarımızın gölgesi vururken gökyüzü, yaşlanmış bir kadının yüzüyle bakar Altınova'ya. Civar köylerden, uzak şehirlerden şifa için annemin ocağına gelenlerin dışında pek kimse bilmez buraları. Altınova'nın tek cazibesi bizim evdir. Ocak kadını olan annem, inancın muskası gibi asılıdır köyün boynunda. Çıktığımız yağmur dualarında, bir komutan gibi kalabalığın önünde durur. Altınova'da çukur olup açılan avuçların içine dolan tecelli, annemin yüzü suyu hürmetinedir. Onun toprağa doğru açılan icazetli elleri, tüm dilenci ellerin ustalığına bürünür. İnsan bir kere muhtaç olmayagörsün, ilkin en mukaddeslerini terk etmeye başlar. Bir dilencinin kendisinden yontup başkasına verdiği onur da böyledir.

Toprağın kokusu, annemin kokusundan öncedir bende. Ondan hiç ayrılamadım. Annem beni tertemiz bir yatakta değil de sıcağın, yorgunluğun, babasız çocuk büyütecek olmanın külfetiyle tarlada doğurmuş. Ölünce herkesi kucaklayan toprak, beni doğar doğmaz kucağına almış. Belki bundandı her şey. Alabildiğine doğal. Alabildiğine olağan. Kazma ve görme hünerimi talihsizliklere borçluyum. Talihsizliğin de kuşu vardır. Birden açılan obruklar gibi gelir, konar insanın başına. Toprağın hayata saldırısıdır obruklar. Ne kasvetli bir eve birdenbire

güneş düşüren pencereye benzer ne de tıkanan soluk borusunda doktorun birden açtığı deliğe. Üstünde taşıdığı insana, içinde sakladığı insan ölüsüne munisleşmek zorunda kaldıkça toprak, kendine doğru böyle yumruklar atar. İnsanlar obrukları her şey olup bittikten sonra görürler. Derin izler, affedilmez günahlar, yabancılaşan yeryüzü. Kimse benim kadar toprakla ünsiyet kuramaz. Onunla aynı karanlığa, aynı çukurlara, aynı günahlara birlikte tahammül ederiz. Fırtına eser, yağmur yağar, çukurlar açılır toprakta. Her şey yağmurdur. Çocuk yağmur, çocuksuzluk yağmur. Baba yağmur, babasızlık yağmur. İstemek yağmur, istememek yağmur. Görmek yağmur, görememek yağmur. Her damla kendi cüssesince bir obruğun rüyasını görür. Benin canım bütün obrukların, bütün rüyaların içine düşmek ister.

Evimizin bahçesinde açtığım çukurları, kendime kurduğum oyunun bir parçası zanneden annem ilkin buna sevindi. Böyle oyalandığımı düşündü. Beni en derin çukura oturttu, oyuncaklarımı içine doldurdu. Anneme göre en azından güvenli bir yerdeydim. Fakat gençliğimde de devam ettim çukurlar kazmaya. Her gün bir ders, bir ödev belledim kazmayı. Oydukça rahatladım, çukurlara oturdukça yerimi bildim. Yerime ısındım. Yerimi kabullendim. Talih oyunlarının en iyisidir kazıkazan. Kazdıkça kazanıyordum.

Gün geldi annem çukurlara dayanamaz oldu. Bahçemizin delik deşik hâli, kadınlığındaki boşluğa bir nispet, bir sataşma gibiydi. Kusurlu alışkanlığımın sebebini, atalarından miras kalan kutsal ocağı gerektiği gibi koruyamamasında aradı. Ellerindeki yitik şifaya her gece inkisarla baktı. Kendi oğluna hayrı olmayan elleri, başkalarının yarasında gezinirken hicapla titredi. Kendinden önceki icazetli eller ölse de zamanın içinde ölmez sandığı bu şifa, bu ilahi bağış son ocağa geldiğinde handiyse savrulmuş, tükenmişti. Büyük yıkılış anlarında herkesin koşup sindiği o kadim obruğa girdi, vardır bunda da hikmet, dedi sessizce. İlkin inatla, açtığım çukurları bir bir kapattı. Baktı olmuyor, ben kazmaya hâlâ devam ediyorum, o çukurları anlamlı hâle getirmeye başladı. Bahçemiz çemenzâr olsun diye fidanlar dikti, çiçek

tohumları attı çukurlara. O düzeltti, ben bozdum. O kapattı, ben açtım. İyileşmek böyle olmaz anne, dedim. Kapatmakla olmaz.

Her yerde hızlıca bir çukur bulmak, kimsenin görmediği irili ufaklı obrukları görmek doğru yolda olduğuma inandırıyordu beni. Sabah yataktan kalktığımda çarşafta bıraktığım çukuru okşadım. Boş kahve fincanın içinde dilimi gezdirdim. Ceketimin ceplerindeki dikişleri hemencecik söküp açtım. Annemin, hamur yapmak için undan açtığı çukura kırdığı yumurtaları bir doğum mucizesi gibi seyrettim. Masanın halıda açtığı hafif çukurda ayak parmaklarımı oyaladım. Hiçbir çukuru ilgisiz bırakmadım.

Bekleme isteğinden vazgeçtiğinde gelirmiş insana beklediği. Altınova'ya da o büyük yağmur hiç beklenmezken gelmişti. Karanlıkta şimşekler, dallı budaklı bir kılıç gibi çaktıkça gökyüzü bir anlığına ağaç dallarıyla örülüyor, ardından yeniden karanlığa gömülüyordu. Onunla böyle yağmurlu bir gece karşılaştım. Gökle yer arasında, yağmurun içinde bir illet gibi duruyordu. Gök delinmişti âdeta. Anladım ki obruklar yukarıda da açılırmış.

Kazdığım çukurun başındaydı. Üzerine hortum tutulmuş, toprak yolun içindeki betondan akan çamur gibi sürüklenip gelmişti bizim bahçeye. Yağmur onu ifşa ediyordu. İğne misali toprağa çakılan şiddetli damlalar bir sivilceyi deşmiş, o da bir irin gibi yerin altından sökün etmişti. İncecik, kısık gözleri ve tekinsizliğini pekiştiren dar, derin göz çukurları beni tedirgin etti. Tam o anda çakan şimşeğin altında parlayan saçları, bütün kellerin canını sıkacak kadar gür ve koyuydu. Kolları, elleri, parmakları, yarı çıplak bacakları siyah kıllardan örülmüş kadife bir zırhı andırıyordu. Kadife diyorum çünkü bu kadar çok kılı olan biri, aynı zamanda okşamayı tetikleyen bir istek yaratıyordu bende. İki başparmağı kök kısmından kesilmişti. Tuhaf sekiz parmağı, özellikle yüzündeki damlaları silerken muhatabına saldırmaya hazır pençeler gibi güçlü ve hızlı hareket ediyordu. Silindir gibi uzun suratını, kazdığım yere doğru eğdi ve evinde baskına uğramış adamın korkulu öfkesiyle bana, "Toprağa bunu yapma hakkını nereden alıyorsun?" diye sordu. Topraktan kötü haber getiren bir elçi gibi hem kutsal hem uğursuz göründü

gözüme. Suçlanmıştım. Oysa yaptığım işin kendimce muazzez bir sebebi vardı. Açıkçası bu sebebi, bir alışkanlığı takıntıya dönüştüren herkes gibi sonradan uydurmuştum. "Kazdığım çukurlarla toprak nefes alıyor, karanlık aydınlığa kavuşuyor." dedim. Uzun, tırpan gibi ayaklarını toprağın yüzünde gezdirdi, ağzına yayılan dalgacı bir ifadeyle "Toprağa böyle bir borcun yok. Sen bu çukurları neden kazıyorsun, söyle?" dedi.

Çukurlar. Niye varlar? Onun merakı Altınovalıların merakından farklıydı. Başkaları için değil kendisi için; yargılamak için değil anlamak için soruyordu sanki. Düşündüm. Çukurlarda ben doğmadan bizi bırakıp giden babamı mı arıyordum? Hayır. Burada babalar genellikle gider ve geri dönmezler. Okulun son yılı beni terk eden Pelin'in o acımasız sözlerine ev sahipliği yapan karanlık ağzını mı özlüyorum? Olamaz. O ağız beni zaten hiç öpmemişti. Annemin şifa ocağına, talih kıran bir düğüm gibi doğduğum için miydi bütün bunlar? Sanmıyorum. Evlatların geçmişle hiç alakası yoktur, onlar geleceğe doğarlar. Bunları ona söylemedim. "Cevapsızlık da bir çukurdur." dedim sadece. "Anlıyorum. Bu nedenle ikimiz de toprağın uğursuzu sayılırız. Benim adım Tarbagan. Erlik Han'da yaşıyorum. Büyük, yeşil kubbeli demirden bir sarayda, gümüş tahtı ve dokuz güçlü boğası olan Erlik'in sağ kolu olarak görev yapıyorum. Yeryüzünün casusuyum. Bir zamanlar orada yaşadım, şimdi de gökyüzünün ve yeryüzünün haberlerini Han'ımıza ulaştırıyorum." dedi.

Anlattıkları beni bir mit kahramanına inandıracak kadar etkileyiciydi. Görünüşündeki tuhaflıklar hemen fark ediliyordu. İki başparmağının neden kesik olduğunu sordum. Ellerini karnına doğru çekti, parmaklarının kusurunu birbirine geçirerek hızla kapattı. "Can sıkıcı biriyim. Bana bakan kendi kusurunu, kendi karanlığını görür. Kimse beni kendi topraklarında istemez. İnsanlar bir gün sefil bir nişanım olsun diye önce iki başparmağımı kestiler, sonra da kanımı dökmeyi utanç sayarak beni boğdular. Bununla da yetinmeyip yer altına, Erlik Han'ın karanlık ülkesine sürgün ettiler." dedi.

Ona acımaya başlamıştım. İnsanın, bakmak istemediği yerde

kalır gözleri. O gözlerle ondan başka her şeye daha dikkatle bakar. Ama ben, Tarbagan'a daha çok bakmak istedim. "Onların iyilik diye yaptıkları seni değil de iyiliği incitmiş sanki." dedim. Bunu safça bulmuş olacak ki güldü ve "Sen hep böyle iyimser misin?" diye sordu. "Sezgiden başka hünerim yok." dedim ona, "Ne göklerin kapısı bana açıldı ne de yerin altındaki ulular dan işaretler aldım. Hikâyelere inandım sadece. O hikâyelerde başkalarının acılarıyla da gezinmeyi kendi acıma yeğ tuttum. Belki de seninle bu yüzden aynı çukurun başındayız."

Bana doğru bir adım attı. Ellerini birleştirerek avucunda birikmeye başlayan yağmura doğru başını eğdi ve mırıldandı: "İnsan, yasaya dönüp bakmıyor. Kiraz çiçekleri kendi renginde açıyor; kıyıları en iyi yine albatroslar biliyor; aksöğütler köklendiği toprağı beğenmemezlik etmiyor; çatlayan tohum 'Şimdi zamanı mıydı?'demiyor. Kısalan gece, uzayan gündüze eksilen bir saniyesinin hesabını sormuyor. Hepsi sadece var olmanın gereğince kendini yaşıyor. İşte bu yüzden yasa. 'İnsana ne oluyor?' diyen, 'Sen bizim gözlerimizin önündesin' de diyor aynı zamanda. İnsan, dağa heybetli der, çöle mahrum. Ak leyleklere haberci der, kara kedilere belacı. Gücünün yettiğini evcilleştirir, iştahına geleni de yer. İnsana ne oluyor da düzene illa kendi vehimlerini bulaştırarak üstünlükler arıyor."

Karşımda bu kadar iri cümlelerle, bilgece konuşan biri tuhaftı ama gece yarısı bir çukurun başında onunla karşılaşmak daha tuhaftı. Pelin, içimde uğulduyor. Cehennemimin bu olduğunu söylerdi. Olandan, söylenenden, görünenden hep fazlasını yaşıyormuşum. Sevme hünerim de böyleymiş; Pelin'den çok, Pelin'den ziyade bir Pelin yaratmışım.

Şimdi karşımdaki Tarbagan'la bunları konuştum mu yoksa ben size böyle mi anlatmak istedim bilmiyorum. Ama karanlık tüylerinin altında insanı ciğerinden tanıyan bir aşinalık gördüm onda. Kim nereden kovulduysa en çok orayı merak eder ve konuşur. Tarbagan'ın yeryüzü bilgisi de böyleydi. Onu anlıyordum. Ellerini birbirinden ayırdım, avuçlarındaki su, yağmurla birlikte akarken ona, benim de kınandığımı, kendisini kınama-

dığımı, bunu yaparken Tanrı'nın aşkınlığından feyz aldığımı söyledim. Aramıza giren sessizlik, sessizlikten büyük anlamları üzerime yağdırdı. Benim yağmurum da buydu. Ben bu karanlığa düşmem, diyenin sınanmamış kalbinde yasak duygulardan bir obruk açıldığında; ben teslim olmuşlardanım, diyenin Rabb'ini bir mezar başında inkâr ettiğini gördüğümde; parası varken satın almak yerine çalmak isteyenin neden bedel ödemekten kaçtığını anladığımda; bir kadının kendisini sevmeyeceğine inanan adamın duruşunu kibirden, kalbini muhtaçlıktan icat ettiğini sezdiğimde; annesinden dayak yedikçe arsızca gülen çocuğun, kendisine yönelen elin içindeki şefkati utanca dönüştürmenin zevkini fark ettiğimde... Olup bitenleri kimseye çok görmedim.

Bildim ki her eksiklikte illa çokluğun, ihtimallerin hücum eden hükmü var. Her suçta, illa affın kendisine eğilmez sandığı büyüklüğü var. Her yıkımda, illa yapılmadaki emeğin yorgunluğuna heves var.

Tarbagan, başını kaldırıp içtenlikle gözlerime baktı. "Kovulmuşlardanım. İnsan yerde zilletini, gökte yüceliğini arar. O zilletin içinden çıkıp sana geldim. Peki, bana çok görmeyeceğin şey nedir?" dedi. O an neden böyle bir yağmurda çıkıp geldiğini anladım. Her şey yağmurdur. Onun buraya gelmesi yağmur, konuşması yağmur, gidecek olması yağmur.

Ona çok görmeyeceğim şey neşedir. Çünkü illa neşe, diyen insana da çok baktım. Talihe hiçbir gücenikliği yoktu. Bir vakte bağlı kalarak verilenler, ondan daha sonra alınsa da "Kaybolmamıştır, yine de benim olmuştur." diyebilmiştir o insan. Ben de bir zamanlar iyilerdendim, dediğinde (bak çok dikkat ederek anlıyorum bunu) teselli değil neşedir duyumsadığı o insanın. Alınsa da benden, bana ne verdiğini daha iyi anlamış olayım, diyorsa insan, minnetindeki neşe, verilip sonradan alındığı içindir. Bunu demesi de ona bir ihsandır. Böyle değilse yoktan var edeni neden sevsin insan?

Tarbagan'ın giderek uysallaştırdığını gördüm. O hırpani hâl yağmurla birlikte üzerinden akıp gitmiş, bana daha da sokulmak isteyen bir muhtaçlığa bürünmüştü. Anladım ki kardeşliğimiz

de yağmurdu.

Biz böyle aynı yağmurun içindeyken annemin, Tarbagan'ı, avını ocağına düşürmüş bir dişi aslan gibi aç soluğundan çıkan sıcak nefesin soğuk camlarda oluşturduğu buharın ardından dikkatle izlediğini gördüm. Annemin o hâli, doğrulanmış bir hikâyenin içine sokuyordu beni. Yaratıldığında insanın ilk talebi "Bana hikâye anlat Tanrı'm." olmuş. Dünyanın acısına gövdesi yatak olan insan, buna dayanabilmek için o yatakta uykuya Tanrı'nın hikâyelerini dinleyerek dalmış. Benimki de bunlardan bir hikâyedir, demiş. Annemin, Tarbagan'ı o hikâyelerden tanıdığını daha sonra anladım.

Anneme göre Tarbagan, toprağın örttüğü kötülüktü. Şimdi bizim bahçemizdeydi. Halıdaki en önemli motif, yapbozdaki tek eksik parça, tabloyu güzelleştirecek son dokunuş neyse Tarbagan da annemin hikâyesinde öyleydi. Hafızasını geriye doğru hızlandıran annem, dinlediği hikâyelerden işaretleri okuyordu camın ardında. Yüzü haşyetle değişiyor, doğru zamanın tetiğinde bekliyordu. Olması gerektiği gibi sakin, acelesiz evden çıktı. Yanımıza doğru gelirken adımları bu işaretleri takip etti. Oldukça dikkatliydi. Çukurun başına vardığında üçümüz Altınova'nın karanlığında, ocağın tekrar yanan mumları gibi parlıyorduk. Annem, Tarbagan'a minnetle bakarken başını hafifçe bana doğru çevirip konuştu: "Her zaman böyle bir misafir gelmez. Ona içeriden yiyecek bir şeyler getirmelisin." Tarbagan, biraz tedirgindi. Fakat annemin teklifi ona açlığını hissettirmiş olacak ki benden yemek istediğini gözleriyle anlattı. Hızla eve doğru yöneldim. Mutfakta onun yiyebileceği şeyleri ararken annemin Tarbagan'a olan itinası beni hem şaşırtmış hem de mutlu etmişti.

Elimdeki yiyeceklerle bahçeye çıktığımda annemi çukurun başında çömelmiş, kolları birbirine bağlı bir hâlde, bir ileri bir geri sallanırken gördüm. Başı açıktı. Yüzüne düşen saçları, açık unutulmuş çeşmelerden akan sular gibiydi. Ona doğru yaklaştım. Bana bakmıyordu. Gözleri sanki çukurun dibine yuvarlanmıştı; benden onları çıkarıp yeniden yerine yerleştirmemi bekliyordu. Çukurun içine baktım. Annemin gözlerini aradım. Başındaki

örtü oradaydı. Örtünün kenarından çıkan kesik başparmağı gördüm. Tarbagan'dı bu. Çığlık attım. Annem sesimle sıçradı, başını kaldırdı ve gözlerini bana doğru dikerek, "Köstebeği öldürmek zorundaydım. Ocağımızın iyiliği için." dedi.

Kendimden başka bir şey olamıyorum ki. Gırtlağımda bir köstebek dolanıp duruyor. İki insan bir çukura bakıyor. Annem, "lâ yestevi" okuyor. Ölen köstebek, kendinden habersiz bir ocağın sebebi, bir hikâyenin karnı oluyor. Yağmur, Altınova'ya daha çok yağıyor. İnsan kendini ziyan etmeyi ne de çok seviyor. Pelin bir mahşerin içinde beni arıyor. Söyledikleri yetmedi, illa bir daha diyecek bana: "Her şeyinle çukura batmış bir adamsın sen!"

Şimdi ben, "Bu da böyleymiş." dediğim o çukurun başında artık sormayan, artık ağlamayan, her şeye rağmen hikâyemi sevmekten başka amel bilmeyen, güngörmüşlerden sayılan, günü başkalarına benzemeyen, derdini sözle konuşanın gözüne bile değmek istemeyen, öyle kendi hâlimde, bilemeyeceklerimin haddinde yol alırken ama illa yol alırken "Senin iyiliğin için söylüyorum." diyenlerin karşısında bir avuç insandan biriydim: İlla galilaa!

GÖLGESİNİ TERZİYE GÖTÜREN KADIN

Bu öykü, yanlış bir ışık açısıyla ve mülkiyetinin bana ait olduğunu vehmettiğim karanlığın haksız işgaliyle başlıyor. Ne beni izleyen aç bir tecessüs ne sırtımda bir kambur ne de bir doğum lekesi. Benim gölgem, kehanetlerini merak ettiği efsuncu teyzenin gölgesine ayak basan çocuğun uğursuzluğunda; benim gölgem, fantastik dünyanın başkarakteri Ged'in kibrinde; benim gölgem, Platon'un mağarasında duvara düşen gölgeyi kazıyan ilkel adamın parmaklarının ucunda; benim gölgem, terapi koltuğuna uzanmış kadının karanlık benliğinde; benim gölgem, dünya yaratılırken güneşin optik kurallarıyla çıkan ışığının oyununda; benim gölgem, okul şenliğinde Hacivat Karagöz'ün perdeye düşen illüzyonunda. Benim gölgem hepsinde mündemiç, yürüdükçe bacaklarımdan toprağa sızan kara bir mürekkep. Silinmez, kapanmaz ve zehirli. Gölgemle yaşamak insanın kendine başka bir düşman aramasını gereksiz kılacak kadar ağır bir yazgı.

Dün gece, kızımın saçlarını tararken bileklerime soğuk bir engerek gibi dolandı. Yağlı, soğuk derisi parmaklarımı geriye doğru kasmaya başladı. Yüzüme doğru tüm kiniyle tıslayarak "Bak hele." dedi. "Bu günahsızı şu sefil bedeninden çıkardın öyle mi? Senin bitmek bilmeyen 'oluş' sancılarına kızını da bir can olarak fazladan ekledin. Annelik, seni kendine düşman etti. Ona güzel bir baht için neşeye, güce, beceriye sahip olmak istedikçe daha da tükendin." Hiç susmuyor gölgem. Bileklerimi daha da sıkmaya başladı. Tarak elimden düştü. Bileğimin üzerinden kızımın saçlarının arasına doğru süzülerek gitti.

Yatağın sol tarafına döndüğümde aramıza arsızca uzanmış, gevrek bir sırıtışla kocamı işaret ediyordu bana. "Bu uysallığı

seviyorsun değil mi?" dedi hırıltıyla. "Altınızdaki çarşafı nasıl dalgalandırmaktan korkuyorsan öyle de korkuyorsun ihtirastan, çatışmadan, hesap vermekten. Uzlaşmaya inandırdınız kendinizi ama en iyi uzlaşmalar, içinde büyük tavizleri taşır çünkü buna ihtiyacınız vardı. O, çıkılamaz bir dağ olmasın diye üzerine basıp geçeceğin bir ova olsun istedin. Aşk, ötekinin aynasına baktırır seni, orada kendine dayanmaktan korktun. Şehvetini bile eğittin, kadınlığını bu odada mabede çevirdin ama ilk sen terk etmek istiyorsun burayı, itiraf et!"

Her mükemmellik bir yoksunluğun üstünü kusursuzca örter. İş hayatımdaki o görkemli, heybetli zaferlerim, başımdaki mükemmelliğin tacıydı. Önce tacıma sonra bunu hak eden yüzüme saygıyla baktılar. Hırsımı evcilleştirmeyi hiç düşünmedim. Zekâmın ceberut kudretinden, çalışkanlığımın soluksuz cehdinden, fırsatları, riskleri hızla fark eden öngörümden, önüme çıkan her işe karşı müstehzi korkusuzluğumdan onların önüne birer sarı çizgi çektim. O odalara girdiğimde karşılarında duruşumla alımlı, güzelliğimle küstah, odalardaki havayı donduran güçlü sesimle bir Maya değildim sadece. Bana ulaşma arzularını kamçılayan, o arzuları bir utanç gibi boğazlarına dizen bir kibirdim.

O büyük iş masasında, zihnimde önceden defalarca tekrar ettiğim başarılı konuşmayı şimdi gerçekleştirmek için söz aldığımda, ayaklarımın dibinde gölgem gerinmeye başladı. Ayaklarımdan sırtıma doğru sürünüp çıkarken omuriliğimde durdu, buz parçalarından bir hortum gibi kemiklerime dolandı.

Çıkardığı hışırtılı seslerle belimi bükerken birden koltuk altlarıma doğru bir sıvı gibi hızla aktı. İpek gömleğimde belirginleşen koltuk altı terimi saklamak için kollarımı birbirine bağladım. Ben, gölgemi sıktıkça o daha da kusuyordu üstüme; terden sırılsıklam olmuştum. Kendi ter kokumdan iğrendim. "Yüce Maya'mız, kaybedeceği masalara hiç oturmaz." dedi kikirdeyerek. "Sen hep tetiktesin, bunu biliyorsun değil mi? Felaketleri bekleyen evhamını böyle eğittin. Kendini kimseye teslim edemeyecek kadar korkaksın. Sıradan, basit olmayı göze

alamayacak kadar kendini ışıltılı bir vitrine çevirdin. Sadece hayranlıkla izlenmeyi istedin. Bu da senin zilletin Maya."

Gölgem, bana tam olarak ontolojik bir suikast yapıyordu. Kendimi en iyi hissettiğim zamanlarda, alarmı kurulmuş guguklu saatin kuşu gibi ansızın çıkıyor, ciyaklayarak beni yerimden sıçratıyordu. Gölgem, ne bir vicdan sesi ne bilinçaltı ne de cinlendiğimi düşündürecek ruh bozukluğuydu. Gölgem, benimle ilgisi olmayan, benim çağımda ya da benden önce yaşamış olan bambaşka birinin gölgesi gibi bana musallat olmuştu. Hiçbir konuda ona hak veremezdim. Bir gölge sessizdir; konuşmaz. Sahibinin bedenine dikilmiştir; bir yerlerden sökülüp dikiş atmaz. Bir gölge ışığın yasasına bağlıdır; tek başına bu kadar kaim olmaz.

Kalabalık yerlerde dolaştım. Gölgelik yerlere bakındım. Işığın, parke taş döşeli yollara nasıl düştüğünü hesapladım. Değil sadece insanların gölgesine hayvanların, ağaçların, binaların gölgesine de dikkatle baktım. Kimi gölgesiyle kuyruğunu kovalayan kedi gibi oynuyor kimi gölgesine bir kere dönüp bakma ihtiyacı bile duymuyor kimi de gölgesini sükûnetle sıradanlaştırıyordu. Benim gölgem etten, kandan ikinci bir can gibi içimde yaşıyordu. Aynı bedene sığamıyor, içerideki yer kavgasından derimi günden güne esnetip yaşlandırıyordu.

Canımın ne kadar yanacağını, nasıl bir bedel ödemem gerektiğini ve neyle yüzleşeceğimi artık düşünmeden Ontolojik Terzihane'ye gitmeye karar verdim. Şehrin dışındaki bu terziye giderken gölgem niyetimi anlamış olacak ki göbek deliğime sığacak kadar küçülüp dertop oldu âdeta. Gıkı çıkmıyordu.

Dükkânın kapısı, yanlış anlamalar hissine o kadar keskin bir şekilde açılıyordu ki zaman ve mekân burada bükülüyor, eşyalar ve içinde dekor gibi duran terzi, masal kitaplarındaki üç boyutlu kartonlar gibi duruyordu. İçerideki koku misk ve terden mürekkep, çiçek kokusunu ekşiten bir aromaya sahipti. Asırlık tozlar, dükkânın her yerinde ruh biçimine göre kategorize edilmiş gölgelerin üstünü âdeta zırhlıyordu. Tavandan sarkan yüzlerce metal askıda, sahipsiz gölgeler asılıydı. Kimi istemekten utana-

nın mahzunluğuyla içine doğru büzüşmüş kimi entelektüel kibriyle orantısız uzamış kimi açgözlülüğü ve hırsıyla genişledikçe işgalciye dönüşmüş gölgeler...

Tezgâhın üzerinde, devasa siyah mermer ağırlıklar duruyordu. Üst üste istiflenmiş kararsız gölgeler bu mermer taşlarla zapt ediliyor ve provalar için ilk gözden çıkarılacak malzeme olarak biriktiriliyordu. Duvara çivilenmiş masif raflarda parmak izleriyle lekelenmiş cam kavanozların içinde unutuş iplikleri, vicdan makaraları, hatıra teyelleri ve travma iğneleri diziliydi. Her bir makaranın üzerinde, o ipliğin ve rengin hangi ruhsal söküğe iyi geleceğine dair Latince, tıbbi ve bir o kadar da saçma etiketler vardı. "Masbekyu Tiradi – Bağışın İpek Dokusu" gibi... Terzihane, şifa açısından bir aktar dükkânına, tinsel açıdan da bir simyacının odasına benziyordu.

Beklenenin aksine dikiş makineleri yoktu burada. Terzinin elleri dükkânın ve içindeki gölgelerin üstündeki kudretli eldi sanki. Bu eller gölgelere dokunduğunda bir hafızaya dönüşür ve gölgelerin hangi yıllarda, hangi diyarlarda ve hangi ustaların tezgâhından çıktığını bilirdi. Gölgelerin üzerinde karış hesabıyla gezinen terzinin elleri, hiçbir potluğa meydan bırakmayacak birimlik ölçüleri iyi hesaplar ve en uygun gölgenin hangi bedene yakışacağını hemen anlardı.

Terzihanedeki en ilginç detay ise yerde yatan devasa yuvarlak aynanın varlığıydı. Ölçü vermek için gelen müşteriler, bu aynanın tam ortasına çıkar ve kendini görebilmek için mecburen yere doğru eğilirdi. Kendi ayaklarının altında yansıyan bedenini yarım ve yetersiz açılardan görmek, her müşteride kendine baktıkça bir iç sıkıntısı yaratırdı.Terzi, aynada eğilip bükülmüş karşısındaki bedenin doğrusallığını ilk önce bu aynada görmek ister, sonra geriye doğru birkaç adım atarak sadece göz kararının keskin netliğiyle hafızasına ölçüleri yazardı.

Dükkânın ışığı, bir mühendislik dehası olarak tasarlanmıştı. Dışarıdan gelen güneşin ışığını kıran, değiştiren farklı renklerle ve biçimlerde vitraylar, terzinin gölgeleri istediği ışık tonlarıyla görmesini sağlardı. Gelen müşteriye özel yeni bir iğne kutusu